

สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) พุทธศักราช 2527 ประเภทวิชาเกษตรกรรม มุ่งเน้นด้านส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ และศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารวิทยาลัยเกษตรกรรมอุบลราชธานี ผู้ประกอบอาชีพอิสระ ด้านเกษตรกรรม ผู้สำเร็จการศึกษาที่ประกอบอาชีพอิสระ อาจารย์วิทยาลัยเกษตรกรรมอุบลราชธานี ผู้สอนหลักสูตร ปวส. และนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรกรรมอุบลราชธานี ผู้กำลังศึกษาในระดับ ปวส. ที่มีต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) พุทธศักราช 2527 ประเภทวิชาเกษตรกรรม ในด้านส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ ผู้วิจัยได้นำเสนอเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

วิธีการวิจัย

การดำเนินการวิจัยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหาร จำนวน 8 คน อาจารย์ผู้ปฏิบัติงานสอนในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จำนวน 11 คน และนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จำนวน 22 คน ทั้งหมดปฏิบัติงานและศึกษาในวิทยาลัยเกษตรกรรมอุบลราชธานี

2. กลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยครั้งนี้ได้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ ผู้ประกอบอาชีพอิสระ ด้านเกษตรกรรม 7 คน และผู้สำเร็จการศึกษาที่ประกอบอาชีพอิสระ 6 คน

3. เครื่องมือที่ใช้การรวบรวมข้อมูลมีดังต่อไปนี้ คือ การศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์โดยผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ ของกรมอาชีวศึกษา และการออกแบบสอบถามซึ่งแบ่งเนื้อหาเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการส่งเสริมคุณสมบัติผู้ประกอบการอาชีพอิสระในหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) พุทธศักราช 2527 ประเภทวิชาเกษตรกรรม ของวิทยาลัยเกษตรกรรมอุบลราชธานี และตารางที่ใช้ในการตรวจลำดับความสำคัญ ของการส่งเสริมคุณสมบัติผู้ประกอบการอาชีพอิสระ ในส่วนที่เป็นจุดมุ่งหมาย จุดประสงค์ของกลุ่มวิชา และจุดประสงค์ในรายวิชา ของหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) พุทธศักราช 2537 ประเภทวิชาเกษตรกรรม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ จำนวน 21 คน และจากแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งสิ้น 33 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 84.62 ของแบบสอบถามที่ส่งไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ โดยวิธีการทางสถิติดังนี้

1. วิเคราะห์เอกสารและผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระของวิทยาลัยเกษตรกรรมอุบลราชธานี ใน 9 ด้าน คือ ความมีวินัยในตนเอง ความจริงใจและอดทน ความมีมานะพยายาม ความเอาใจใส่ขยันและรักงาน ความรอบรู้และรู้รอบ ความมีสำนึกในเชิงธุรกิจ ความมีจิตใจอยากเป็นผู้ชนะ ความซื่อสัตย์สุจริต และความมีมนุษยสัมพันธ์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

2. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่แล้วหาค่าร้อยละ

3. วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นทั่วไปต่อการส่งเสริมคุณสมบัติ ผู้ประกอบการอาชีพอิสระในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) พุทธศักราช 2527 วิเคราะห์โดย

การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติของความคิดเห็นในแต่ละคุณสมบัติโดยการทดสอบค่าที (t -test)

สรุปผลการวิจัย

ผลที่ได้จากการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สาขาเกษตรกรรม พุทธศักราช 2527

หลักสูตรมีจุดมุ่งหมายที่ส่งเสริมกับคุณสมบัติ การประกอบอาชีพอิสระในทุกข้อ กล่าวคือ มีจุดมุ่งหมายให้ผู้สำเร็จการศึกษา เป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ที่จะสามารถปฏิบัติงานในระดับช่างเทคนิค หรือระดับวิชาครูได้ มีเจตคติที่ดีต่อสังคม มีความรักในการทำงาน มั่นใจในวิชาชีพที่เรียน มีวินัยในการทำงาน มีความซื่อสัตย์สุจริต มีจรรยาในวิชาชีพ ริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาได้ รับผิดชอบในการทำงานและมีมนุษยสัมพันธ์ โดยจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และจุดประสงค์กลุ่มวิชา หมวดวิชา ได้ให้ความสำคัญกับคุณสมบัติด้านความรู้รอบรู้รอบ ความสามารถในการปฏิบัติงาน ได้จริง และมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ รวมถึงมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ

เมื่อศึกษาในปรัชญาและนโยบายของวิทยาลัยพบว่า วิทยาลัยเกษตรกรรมอุบลราชธานี ได้กำหนดปรัชญา และนโยบายในการจัดการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนและดำเนินงาน จัดรูปแบบการบริหารของวิทยาลัย โดยมีปรัชญาที่มุ่งเน้นให้ผู้สำเร็จการศึกษา จะต้องมีความรู้ความสามารถไปประกอบอาชีพได้ดี มีความสุข ใช้ชีวิตอยู่ในสังคม ได้อย่างดี มีคุณธรรม บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม ซึ่งปรัชญาและนโยบายของวิทยาลัยเกษตรกรรมอุบลราชธานี สอดคล้องกับคุณสมบัติผู้ประกอบอาชีพอิสระในทุกข้อ

การจัดโครงสร้างบริหารของวิทยาลัยเกษตรกรรมอุบลราชธานี ซึ่งแม้ว่าจะเป็นรูปแบบตามกรมอาชีวศึกษากำหนดให้ โดยมีผู้อำนวยการวิทยาลัยเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด สายงานที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับนักศึกษาโดยตรง คือ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักเรียนนักศึกษา ตามโครงสร้างนี้ช่วยเอื้ออำนวยต่อการฝึกนักศึกษาทางด้านความมีระเบียบวินัยในตนเอง ความรอบรู้และรู้รอบ ความอดทน ความมีมานะพยายาม ทั้งจากการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการฝึกปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี และจากกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ของวิทยาลัย

วิทยาลัยเกษตรกรรมอุบลราชธานี ได้จัดตั้งองค์การนักเรียนนักศึกษาขึ้นในรูปแบบขององค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับคุณสมบัติผู้ประกอบการอาชีพอิสระ ด้านความรอบรู้รอบรู้รอบ ความมีวินัยในตนเอง ความเอาใจจริงเอาใจ มีมานะพยายาม รักชอบงาน มีจิตใจอยากเป็นผู้ชนะมีสำนึกในเชิงธุรกิจ ความซื่อสัตย์ และมีมนุษยสัมพันธ์ รูปแบบการบริหารงานและการดำเนินการของ อ.ก.ท. มีความเหมาะสมสอดคล้องต่อการส่งเสริมคุณสมบัติผู้ประกอบการอาชีพอิสระ เพราะมีการกระจายการบริหารงานไปสู่สมาชิกขององค์การ ได้มีโอกาสฝึกลักษณะผู้นำและผู้ตามที่ดี การดำเนินกิจกรรม อ.ก.ท. ของวิทยาลัยเกษตรกรรมอุบลราชธานี แบบมีหน่วยย่อย และแบบไม่มีหน่วยย่อย ช่วยให้ให้นักศึกษามีโอกาสเป็นผู้นำมากขึ้น ทั้งในหน่วยย่อย และในโครงการหลัก

กิจกรรมในแต่ละโครงการหลักมีส่วนสนับสนุนคุณสมบัติผู้ประกอบการอาชีพอิสระในทุกด้าน โดยโครงการเกษตร สนับสนุนคุณสมบัติด้านรอบรู้และรู้รอบ ความเอาใจจริงเอาใจ มีมานะพยายาม ความมีวินัยในตนเอง สำนึกในเชิงธุรกิจ มีจิตใจอยากเป็นผู้ชนะ รักชอบงาน สำหรับโครงการทำงานร่วมกัน สนับสนุนคุณสมบัติด้าน ความมีมนุษยสัมพันธ์ รักชอบงาน ความมีวินัยในตนเอง โครงการบริการชุมชนมีวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับคุณสมบัติด้านความมีมนุษยสัมพันธ์ ความซื่อสัตย์ ความรอบรู้และรู้รอบ โครงการฝึกลักษณะผู้นำ ส่งเสริมคุณสมบัติด้านความมีมนุษยสัมพันธ์ ความมีวินัยในตนเอง ความซื่อสัตย์ โครงการหารายได้และการออมทรัพย์ สนับสนุนคุณสมบัติด้านสำนึกในเชิงธุรกิจ ความซื่อสัตย์ มีจิตใจอยากเป็นผู้ชนะ มนุษยสัมพันธ์ โครงการดำเนินการประชุม ส่งเสริมคุณสมบัติด้านมีมนุษยสัมพันธ์ มีวินัยใน

ตนเอง ความซื่อสัตย์ โครงการส่งเสริมการเรียนรู้ มีส่วนในการส่งเสริมคุณสมบัติด้าน ความรอบรู้และรู้รอบ ความซื่อสัตย์ ความเอาจริงเอาจัง มานะพยายาม ความมีจิตใจ อยากรับรู้และผู้ชนะสำหรับโครงการนั้นทางการ โครงการประชาสัมพันธ์และโครงการร่วม กิจกรรมกับองค์กรอื่น ส่งเสริมคุณสมบัติด้านความมีมนุษยสัมพันธ์

แนวปฏิบัติกิจกรรม และโครงการที่ส่งเสริมคุณสมบัติผู้ประกอบการอาชีพอิสระ ได้แก่ งานปกครองนักเรียนนักศึกษา เป็นหน่วยงานที่ส่งเสริมคุณสมบัติด้านความมีวินัยในตนเอง โครงการจัดตั้งหมู่บ้านเกษตรกรในวิทยาลัยมีส่วนสนับสนุนคุณสมบัติด้าน ความมีวินัยในตนเอง ความซื่อสัตย์ ความมีมานะพยายาม ความเอาจริงเอาจัง รักชอบงาน สำนึกในเชิงธุรกิจ สำหรับโครงการส่งเสริมอาชีพอิสระนั้นส่งเสริมคุณสมบัติผู้ประกอบการอาชีพอิสระในทุก ๆ ด้าน โครงการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม ส่งเสริมคุณสมบัติทาง ด้านความซื่อสัตย์ และความมีมนุษยสัมพันธ์

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้ประกอบการอาชีพอิสระ ผู้สำเร็จการศึกษาที่ประกอบอาชีพอิสระ พบว่า ผู้บริหารทุกคนเห็นด้วยกับนโยบายการส่งเสริม การประกอบอาชีพอิสระของกรมอาชีวศึกษา เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน เพราะโอกาส การเข้ารับราชการลดน้อยลง การเป็นลูกจ้างบริษัทไม่มีความแน่นอนทั้งด้านปริมาณและสาขา วิชา และมีสถาบันการเงินให้การสนับสนุนการดำเนินธุรกิจมาก นอกจากนั้นยังเป็นการช่วย ยกระดับมาตรฐานของเกษตรกรไทย

แนวปฏิบัติของวิทยาลัยเกษตรกรรมเพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ กลุ่มผู้ บริหารมีความคิดเห็นดังนี้

1. นักศึกษาทุกคนต้องทำโครงการเกษตรกรรมภายใต้การนิเทศหรือฝึก ประสบการณ์และหารายได้ระหว่างเรียน
2. จัดให้มีทุนการศึกษาเพื่อจัดทำโครงการเกษตร โดยผู้ได้รับทุนร่วมกันดำเนินการในรูปแบบกิจกรรมสหกรณ์การเกษตร

3. จัดทำโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ โดยจัดสรรเงินสำหรับการทำโครงการเกษตรของนักศึกษาในรูปแบบของการจัดซื้อวัสดุให้นักศึกษานำไปใช้ในการทำโครงการเกษตร และเมื่อจำหน่ายผลผลิตแล้วให้นักศึกษาส่งทุนคืนวิทยาลัย
4. จัดตั้งกองทุนสงเคราะห์นักเรียนนักศึกษาเพื่อให้นักศึกษายืมไปใช้จ่ายในการทำโครงการเกษตร
5. จัดตั้งหมู่บ้านเยาวชนในวิทยาลัยให้เยาวชนเข้าอยู่อาศัย และทำโครงการเกษตร
6. จัดให้นักศึกษาได้มีโอกาสศึกษาดูงาน และฝึกงานในสถานประกอบการต่าง ๆ
7. สนับสนุนกิจกรรม อ.ก.ท. และลูกเสือวิสามัญ เพื่อฝึกให้นักศึกษาเป็นผู้ที่พร้อมสมบูรณ์ตรงตามคุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพอิสระ
8. การเรียนการสอน ควรเน้นให้นักศึกษาได้ปฏิบัติจริง ภาคปฏิบัติของทุกวิชา ควรมีการวางแผนประสานกันทุกภาควิชา ตั้งแต่การผลิตไปจนถึงการจัดจำหน่าย
9. หลักสูตร เนื้อหาวิชาต้องสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง และตลาดในปัจจุบัน ควรเริ่มวิชาการด้านการจัดการก่อนนำผลผลิตสู่ตลาด การโฆษณา การจัดการด้านการตลาดให้มากขึ้น
10. สนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมที่เน้นความมีมนุษยสัมพันธ์ อนุรักษ์ ธรรมชาติ คุณธรรม จริยธรรม โดยอาจารย์ทุกท่านจะต้องให้ความเอาใจใส่ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับนักศึกษา
11. แนวปฏิบัติ และโครงการต่าง ๆ ควรมีการประเมินผลการดำเนินการเป็นระยะ ๆ

ในส่วนของคุณสมบัติผู้ประกอบอาชีพอิสระ ผู้บริหารมีความคิดเห็นว่า วิทยาลัยควรมุ่งเน้น อันดับแรกคือ ความมีวินัย รองลงมาคือ รักชอบงาน มีทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพเกษตรกร

สำหรับผู้ประกอบอาชีพอิสระ มีความคิดเห็นว่า อาชีพเกษตรกรเป็นอาชีพที่มีความเหนื่อยยาก ทำงานหนักในระยะแรก ชีวิตต้องอยู่กับธรรมชาติ และสงบ วิทยาลัยเกษตรกรรมควรสอนให้นักศึกษามีความสามารถรู้จริง และปฏิบัติได้ นักศึกษาควรผ่านการฝึกงาน การทำงานการจัดการด้านการตลาด และมีความอดทนในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้

คุณสมบัติผู้ประกอบอาชีพอิสระที่วิทยาลัยเกษตรกรรมควรให้ความสำคัญอันดับแรก คือ ความอดทน รองลงมาคือ ความรู้ทางธุรกิจ และความรักชอบงานตามลำดับ

ผู้สำเร็จการศึกษาที่ประกอบอาชีพอิสระ ทุกคนเห็นด้วยกับนโยบายการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ เพราะแม้สังคมปัจจุบันจะเปลี่ยนไปสู่อุตสาหกรรม แต่ก็ยังคงต้องพึ่งพาสินค้าจากภาคเกษตรกรรม การส่งเสริมในผู้สำเร็จการศึกษาประกอบอาชีพอิสระ จะช่วยสร้างงานในท้องถิ่น ช่วยลดปริมาณการอพยพแรงงานเข้าสู่ในเมือง

วิทยาลัยเกษตรกรรมสามารถจัดการศึกษาให้นักศึกษามีความรู้ความสามารถดี แต่ควรปลูกฝังความเชื่อมั่นในตนเอง การเรียนการสอนควรเน้นการฝึกปฏิบัติ ฝึกฝนทักษะทางการเกษตร สนับสนุนให้อาจารย์และนักศึกษาเข้าร่วมในกิจกรรม อ.ก.ท. และอาจารย์ต้องพัฒนาความรู้ให้ทันสมัยเสมอ

ผู้สำเร็จการศึกษาที่ประกอบอาชีพอิสระ มีความคิดเห็นว่า วิทยาลัยเกษตรกรรมควรมุ่งเน้นให้นักศึกษามีคุณสมบัติที่ผู้ประกอบอาชีพอิสระในอันดับแรก คือ ความมีวินัย ความอดทน รองลงมาคือ ความรู้ทางธุรกิจ

ส่วนที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษามีต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณสมบัติผู้ประกอบอาชีพอิสระในวิทยาลัยเกษตรกรรมอุบลราชธานี พบว่าอาจารย์มีความคิดเห็นว่า วิทยาลัยเกษตรกรรมอุบลราชธานี ได้จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณสมบัติผู้ประกอบอาชีพอิสระในระดับพอสมควรทั้งหมด เรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงมาหาค่าเฉลี่ยต่ำได้ดังนี้ ความมีจิตใจอยากเป็นผู้ชนะ ($X = 4.20$) ความเอาใจจริงจั่งและอดทน ($X = 4.09$) ความมีสำนึกในเชิงธุรกิจ ($X = 3.95$) ความมีวินัยในตนเอง ($X = 3.79$) ความซื่อสัตย์สุจริต ($X = 3.75$) มีความมนุษยสัมพันธ์ ($X = 3.38$) และความมานะ

พยายาม ($X = 3.53$) ความรอบรู้และรู้รอบ ($X = 3.38$) และความขยันรักงาน ($X = 3.38$)

โดยความคิดเห็นของนักศึกษา ที่มีต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณสมบัตินักประกอบอาชีพอิสระ ในวิทยาลัยเกษตรกรรมอุบลราชธานี พบว่า วิทยาลัยเกษตรกรรมอุบลราชธานี ได้จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณสมบัตินักประกอบอาชีพอิสระในระดับบางครั้ง ในทุกชั่วยกเว้น ความมีวินัยในตนเอง ความมีมานะพยายาม และความจริงจังอดทน นักศึกษามีความคิดเห็นว่า อยู่ในระดับพอสมควร เรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงมาหาค่าเฉลี่ยต่ำได้ดังนี้ ความมีวินัยในตนเอง ($X = 3.69$) ความมีมานะพยายาม ($X = 3.60$) ความจริงจังและอดทน ($X = 3.56$) ความมีสำนึกในเชิงธุรกิจ ($X = 3.45$) ความมีจิตใจอยากเป็นผู้ชนะ ($X = 3.41$) ความซื่อสัตย์สุจริต ($X = 3.33$) ความมีมนุษยสัมพันธ์ ($X = 3.10$) ความขยันรักงาน ($X = 2.90$) ความรอบรู้และรู้รอบ ($X = 2.90$)

และเมื่อพิจารณาความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการจัดกิจกรรมในแต่ละด้าน พบว่าความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อสภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมความมีวินัยในตนเอง ที่จัดอย่างสม่ำเสมอ คือ การจัดให้มีการอบรมให้นักศึกษามีระเบียบวินัยหน้าเสาธงตอนเช้า ส่วนนักศึกษาเห็นว่าจัดในระดับพอสมควรสำหรับการส่งเสริมให้ อ.ก.ท. มีบทบาทในการควบคุมดูแลสมาชิก ซึ่งเป็นนักศึกษาให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบของวิทยาลัย อาจารย์และนักศึกษาเห็นว่าจัดเป็นบางครั้ง

ในการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษพบว่า มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อ

ความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อสภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริม ความเอาใจริงเอาใจงและอดทนของวิทยาลัยเกษตรกรรมอุบลราชธานี จัดในระดับพอสมควรทุกกิจกรรม และส่วนนักศึกษาเห็นว่า วิทยาลัยจัดในระดับพอสมควร เฉพาะในการพิจารณาเลือกสถานที่ฝึกงานสำหรับนักศึกษาวิทยาลัยคำนึงถึงความรู้และทักษะที่นักศึกษาจะได้รับมากกว่าความสะดวกสบาย และการประเมินผลการเรียน อาจารย์คำนึงถึงความอดสาหะในการเรียนและการปฏิบัติงานของนักศึกษาเป็นส่วนประกอบด้วย สำหรับกิจกรรมที่นักศึกษาเห็นว่าวิทยาลัยคิดเป็น

บางครั้งในลำดับสุดท้ายคือ อาจารย์จัดให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติงานฟาร์มอย่างเต็มความสามารถ

ในการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษานพบว่ามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อ ความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อสภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมความมานะพยายาม ที่วิทยาลัยเกษตรกรรมอุบลราชธานีจัดอย่างสม่ำเสมอ คือ วิทยาลัยจัดให้มีทุนการศึกษาสำหรับนักศึกษาที่ยากจน มีความมานะพยายามในการเรียนและหารายได้เสริม ส่วนนักศึกษาเห็นว่า จัดได้ให้พอสมควรสำหรับอาจารย์ และนักศึกษาเห็นว่า กิจกรรมที่จัดได้บางครั้งเป็นลำดับสุดท้าย คือ เมื่อมีปัญหาการเรียนการสอน และการปฏิบัติงานอาจารย์และนักศึกษาจะร่วมกันแก้ปัญหาที่นั้นจนลุล่วงไปได้

ในการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษานพบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อ ความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อสภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมความเอาใจใส่ ชยัน และรักงานที่วิทยาลัยเกษตรกรรมอุบลราชธานีจัดอย่างสม่ำเสมอ คือ อาจารย์ได้อบรมสั่งสอนให้นักศึกษาเห็นความสำคัญและรักในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ส่วนนักศึกษาเห็นว่า จัดเป็นบางครั้งและอาจารย์เห็นว่า กิจกรรมที่จัดเป็นบางครั้ง คือ อาจารย์มีการทดสอบประเมินผลการเรียน การปฏิบัติงานของนักศึกษาทุกสัปดาห์ และวิทยาลัยได้จัดสรรผลตอบแทนให้แก่นักศึกษาที่ปฏิบัติงานในฟาร์มของวิทยาลัย ในขณะที่นักศึกษาเห็นว่ากิจกรรมที่จัดได้น้อยมากคือ วิทยาลัยได้จัดสรรผลตอบแทนให้แก่นักศึกษาที่ปฏิบัติงานในฟาร์มของวิทยาลัย

ในการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษานพบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกข้อ ยกเว้นในข้อวิทยาลัยจัดงบประมาณสนับสนุนให้นักศึกษาได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติงานฟาร์มตามความสนใจ และวิทยาลัยได้จัดสรรผลตอบแทนให้แก่นักศึกษาที่ปฏิบัติงานในฟาร์มของวิทยาลัย มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อสภาพการส่งเสริมความรอบรู้และรู้รอบ ที่วิทยาลัยเกษตรกรรมอุบลราชธานี จัดพอสมควร คือ วิทยาลัยให้โอกาสนักศึกษามีส่วนร่วมในการวิจัย ค้นคว้าทดลองของทางวิทยาลัย และวิทยาลัยจัดให้ห้องสมุดมีตำราและหนังสือเพียงพอต่อการค้นคว้า ส่วนนักศึกษาเห็นว่า กิจกรรมที่วิทยาลัยจัดพอสมควร คือ วิทยาลัยสนับสนุนให้อาจารย์เข้าร่วมอบรมและสัมมนาทางวิชาการ สำหรับกิจกรรมที่อาจารย์เห็นว่าวิทยาลัยจัดน้อยมากเป็นลำดับสุดท้าย คือ วิทยาลัยได้จัดทัศนศึกษาเพื่อให้นักศึกษาหาความรู้จากภายนอกสถาบัน ในขณะที่นักศึกษาเห็นว่าวิทยาลัยให้โอกาสนักศึกษามีส่วนร่วมในการวิจัย ค้นคว้าทดลองของทางวิทยาลัย

ในการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษพบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3 ข้อ คือ วิทยาลัยสนับสนุนให้อาจารย์เข้าร่วมอบรมสัมมนาทางวิชาการ วิทยาลัยให้โอกาสนักศึกษามีส่วนร่วมในการวิจัย ค้นคว้าทดลองของทางวิทยาลัย และวิทยาลัยให้ห้องสมุดมีตำราและหนังสือเพียงพอต่อการค้นคว้า สำหรับในข้ออื่น ๆ พบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อ

ความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อสภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมมีสำนักในเชิงธุรกิจวิทยาลัยเกษตรกรรมอุบลราชธานี จัดอย่างสม่ำเสมอ คือ วิทยาลัยได้ให้เกียรติยกย่องนักศึกษาที่ประสบผลสำเร็จมีกำไรจากการทำโครงการเกษตร ส่วนนักศึกษาเห็นว่าวิทยาลัยจัดได้ในระดับพอสมควร เป็นลำดับแรกคือ วิทยาลัยสนับสนุนเงินทุนในการทำโครงการเกษตรหารรายได้ของนักศึกษา สำหรับกิจกรรมที่อาจารย์เห็นว่าวิทยาลัยจัดเป็นบางครั้งในลำดับสุดท้าย คือ วิทยาลัยได้เชิญเกษตรกรนักธุรกิจและนักธุรกิจการเกษตรเป็นวิทยากรแนะนำให้ความรู้ด้านการทำธุรกิจแก่นักศึกษา ในขณะที่นักศึกษาเห็นว่า เป็นกิจกรรมที่วิทยาลัยจัดน้อยมาก

ในการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์ และนักศึกษพบว่า ความคิดเห็น ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกข้อ ยกเว้นในข้อวิทยาลัยได้จัดให้นัก

นักศึกษาที่มีประสบการณ์ตรงในการตลาด พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อสภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมความซื่อสัตย์สุจริตที่วิทยาลัยเกษตรกรรมอุบลราชธานีจัดได้พอสมควรในลำดับแรก คือ อาจารย์ได้สอดแทรกและอบรมด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีวะแก่นักศึกษาในการเรียนการสอน ส่วนนักศึกษาเห็นว่า กิจกรรมที่วิทยาลัยจัดพอสมควร คือ วิทยาลัยได้จัดให้มีการคัดเลือกยกย่องเกียรติคุณ นักศึกษาที่มีความประพฤติดี ซื่อสัตย์สุจริต สำหรับกิจกรรมที่อาจารย์เห็นว่าวิทยาลัยจัดเป็นบางครั้งในลำดับสุดท้าย คือ วิทยาลัยได้จัดกิจกรรมทางศาสนาให้นักศึกษาเพื่อสร้างค่านิยมทางด้านกิจกรรม เชื่อมั่นในแบบแผนประเพณี ส่วนนักศึกษาเห็นว่า กิจกรรมที่วิทยาลัยจัดเป็นบางครั้งในลำดับสุดท้าย คือ วิทยาลัยมีมาตรการลงโทษนักศึกษา ผู้ไม่มีความซื่อสัตย์อย่างเด็ดขาด

ในการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษา พบว่ามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อ

ความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อสภาพการส่งเสริมความมีจิตใจอยากเป็นผู้ชนะ ที่วิทยาลัยเกษตรกรรมอุบลราชธานี จัดอย่างสม่ำเสมอ คือ วิทยาลัยได้จัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักศึกษาเข้าร่วมแข่งขันเป็นเกษตรกรในอนาคตดีเด่นของวิทยาลัย ส่วนนักศึกษาเห็นว่ากิจกรรมที่วิทยาลัยจัดได้พอสมควรเป็นลำดับแรก คือ วิทยาลัยจัดให้มีทุนการศึกษาสำหรับนักศึกษาที่มีผลการเรียนดี หรือมีกิจกรรมดีเด่น สำหรับกิจกรรมที่อาจารย์เห็นว่าวิทยาลัยจัดได้เป็นบางครั้ง คือ อาจารย์จัดให้นักศึกษามีกิจกรรมการแข่งขันในการเรียนการสอนหรือการปฏิบัติงาน ในขณะที่นักศึกษาเห็นว่ากิจกรรมที่วิทยาลัยจัดเป็นบางครั้งในลำดับสุดท้ายคือ อาจารย์จัดให้มีการสอนเสริม หรือฝึกทักษะสำหรับนักศึกษาที่เป็นตัวแทนวิทยาลัยเข้าแข่งขันทักษะเกษตร

ในการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษา พบว่า
มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกข้อ ยกเว้น ในข้ออาจารย์จัดให้มีการ
สอน เสริมหรือฝึกทักษะสำหรับนักศึกษาที่เป็นตัวแทนวิทยาลัย เข้าแข่งขันทักษะ เกษตร มีความ
คิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อสภาพการส่งเสริม ความมีมนุษยสัมพันธ์ที่
วิทยาลัยเกษตรกรรมอุบลราชธานี จัดอย่างสม่ำเสมอคือ วิทยาลัยจัดให้มีชั่วโมงกิจกรรมเพื่อ
ให้นักศึกษาฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม ส่วนนักศึกษาเห็นว่ากิจกรรมที่วิทยาลัยจัดพอสมควรคือ
วิทยาลัยเปิดโอกาสให้นักศึกษามีบทบาทในการจัดกิจกรรมฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตาม สำหรับ
กิจกรรมที่อาจารย์เห็นว่าวิทยาลัยจัดเป็นบางครั้ง ในลำดับสุดท้าย คือ นักศึกษามีโอกาสร่วม
ฝึกงาน ในโครงการฝึกอบรมเกษตรกรเคลื่อนที่หรือโครงการฝึกอบรมเกษตรกรระยะสั้นของ
วิทยาลัย ในขณะที่นักศึกษาเห็นว่าวิทยาลัยจัดน้อยมาก

ในการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษานพบว่า
มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกข้อ ยกเว้น ในวิทยาลัยจัดให้มีชั่วโมง
กิจกรรมนักศึกษา เพื่อให้นักศึกษาฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

หลักสูตร

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สาขาเกษตรกรรมมีความ
สอดคล้องกับนโยบายการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระของกรมอาชีวศึกษา เนื่องจากเป็น
หลักสูตรทางวิชาชีพ จึงมีโครงสร้างหลักสูตร (หน้า 19) เน้นหนักทางด้านปฏิบัติมากกว่า
ทฤษฎี ทำให้นักศึกษามีโอกาสในการฝึกงานด้านการปฏิบัติในวิชาต่าง ๆ ก่อให้เกิดทักษะ
ความชำนาญและความมีทศนใจในวิชาชีพของตนเองมากขึ้น ในจุดมุ่งหมายของหลักสูตรก็เป็น

ความรู้และประสบการณ์ที่สามารถปฏิบัติการในระดับช่างเทคนิคหรือนักวิชาการได้ รวมทั้งสร้างความมั่นใจในวิชาชีพที่เรียน ซึ่งจะทำให้ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณสมบัติที่จะประกอบอาชีพอิสระได้ ในจุดมุ่งหมายของหลักสูตร จุดประสงค์ของหมวดวิชา กลุ่มวิชาและรายวิชา ได้เน้นใน 3 ด้าน คือ ความรอบรู้และรอบรู้รอบ ความสามารถปฏิบัติงานได้จริง และมีเจตคติที่ดีในวิชาชีพ รวมถึงการมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ โดยจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดประสงค์ของหมวดวิชา กลุ่มวิชาและรายวิชาเน้นที่ความรอบรู้และรอบรู้รอบ เป็นไปตามแนวคิดที่ว่า อาชีวศึกษาจะต้องสร้างคนให้มีหลักการพื้นฐานทางวิชาการที่แน่น มีความรู้จริงจัง และมีความสามารถ สามารถจะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ทันโลกทันเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในเรื่องของความจริง (สุจินต์ จิระตอน 2535 : 17) นอกจากนั้นจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ยังมีจุดมุ่งหมายให้นักศึกษามีเจตคติที่ดีต่อลัทธิวิชาชีพมีจรรยาในวิชาชีพ มีความซื่อสัตย์สุจริต เพราะหลักสูตรของวิชาชีพจะต้องประกอบไปด้วยวิชาการ เป็นวิชาที่พื้นฐานที่จำเป็นก่อนแล้วจึงไปเรียนวิชาชีพ เฉพาะเพื่ออาชีพนั้น ในขณะที่เดียวกันก็ฝึกฝนค่านิยม คุณธรรมและทักษะที่จำเป็นสำหรับวิชาชีพพร้อมกันไป (ไพฑูริย์ ลินลารัตน์ 2518 : 29)

ตามโครงสร้างหลักสูตร มีจำนวนวิชาเลือกมากทำให้นักศึกษาได้มีโอกาสเรียนในวิชาที่หลากหลายออกไปจากวิชาเอกเฉพาะสาขาของตน โดยในทางปฏิบัติ หัวหน้างานหลักสูตรและการสอนจะเป็นผู้เลือกให้นักศึกษาลงทะเบียนเรียน ตามความเหมาะสมกับสภาพความพร้อมของวิทยาลัยทั้งด้าน บุคลากร อุปกรณ์ ฤดูกาล รวมไปถึงสภาพท้องถิ่นด้วยการพิจารณาจัดรายวิชา เช่นนี้มีข้อจำกัดที่เป็นวิจาร์ณญาณของบุคคลเพียงคนเดียว ซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงของสภาพสังคม และความต้องการของนักศึกษา

ปรัชญาและนโยบาย

วิทยาลัยเกษตรกรรมอุบลราชธานี ได้กำหนดปรัชญาของสถานศึกษาว่า
 วิชาการประสานคุณธรรม เป็นปรัชญาที่สอดคล้องกับการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ

และตอบสนองต่อนโยบายการจัดการศึกษาของกรมอาชีวศึกษา ในการเร่งรัดพัฒนาการผลิตกำลังคนให้มีความรู้ ทักษะ สอดคล้องกับการขยายตัวของเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี และการประกอบอาชีพอิสระ รวมถึงมีนโยบายการพัฒนาผู้เรียนให้มีศรัทธาและจรรยาบรรณวิชาชีพ (แผนพัฒนาอาชีวศึกษาระยะที่ 7 2534 : 2-3)

ผู้บริหารของวิทยาลัยเกษตรกรรมอุบลราชธานีมีนโยบายการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ และเห็นว่าการที่กรมอาชีวศึกษากำหนดนโยบายส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระเป็นนโยบายที่เหมาะสมซึ่งสอดคล้องกับผลของการวิจัยของ อำไพ ศรีอรุณจันทร์ และคณะ (2534 : 119) ที่พบว่า ผู้บริหารและอาจารย์ของสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนใหญ่เห็นด้วยมากที่สุดกับนโยบายส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระของกรมอาชีวศึกษาและเห็นด้วยกับการให้ความสำคัญต่อนโยบายด้านนี้ของสถานศึกษา

ดังนั้น ผู้บริหารของวิทยาลัยเกษตรกรรมอุบลราชธานีจึงให้การสนับสนุนในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระมีงบประมาณสำหรับให้นักศึกษายืมไปลงทุนทั้งในรูปของเงินทุนและอุปกรณ์วัสดุดิบ รวมทั้งการอำนวยความสะดวกทางด้านสถานที่ประกอบการ วางแนวปฏิบัติให้นักศึกษาทุกคนต้องทำโครงการเกษตรภายใต้การนิเทศเพื่อหาประสบการณ์และรายได้ จัดทำโครงการส่งเสริมอาชีพอิสระ โดยมีหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรงในการดำเนินงาน จัดตั้งหมู่บ้านเยาวชนในวิทยาลัยเกษตรกรรม ทำให้นักศึกษามีโอกาสในการฝึกการใช้ชีวิตแบบเกษตรกรในสภาพที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง และมีกฎระเบียบในหมู่บ้านที่ทำให้นักศึกษามีวินัย มีความกระตือรือร้น สร้างผลงานแข่งขันกับนักศึกษาอื่น ๆ วิทยาลัยได้ให้การสนับสนุนกิจกรรมการเกษตรในอนาคตแห่งประเทศไทย (อ.ก.ท.) ทำให้นักศึกษาได้ฝึกฝนทั้งด้านวิชาการ ทักษะวิชาชีพ การทำงานร่วมกัน การฝึกความเป็นผู้นำและผู้ตาม สร้างประสบการณ์ทางด้านธุรกิจ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพอิสระเมื่อสำเร็จการศึกษา

โครงสร้างการบริหารวิทยาลัย

กรมอาชีวศึกษาได้กำหนดโครงสร้างการบริหารวิทยาลัยไว้ในรูปแบบตามหลักการบริหารราชการทั่ว ๆ ไป ซึ่งวิทยาลัยเกษตรกรรมก็ได้ยึดถือปฏิบัติตามโครงสร้างนั้น (แผนภูมิที่ 1 หน้า 18) ซึ่งจะทำให้การบริหารงานของวิทยาลัยเกษตรกรรมอุบลราชธานี เป็นไปตามสายงานที่มีหน่วยงานย่อยต่าง ๆ ปฏิบัติงานสนองต่อนโยบายของฝ่ายบริหารได้ดี โดยกำหนดให้ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักเรียน นักศึกษา มีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับนักเรียน นักศึกษา ทั้งด้านวิชาการ การเรียนการสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตร ซึ่งฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนักเรียน นักศึกษา ได้จัดตั้งงานต่าง ๆ ตามสายการปฏิบัติงานของกรมอาชีวศึกษาขึ้นมาอย่างครบถ้วน ทำให้นักศึกษาสามารถฝึกฝน ทั้งด้านวิชาการและประสบการณ์อย่างเต็มที่ นอกจากนี้การที่วิทยาลัยเกษตรกรรมอุบลราชธานี ได้จัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยาลัย อันประกอบด้วย บุคคลภายนอกและภาคเอกชน ช่วย ทำให้การวางแผนปฏิบัติของวิทยาลัยมีแนวคิดที่กว้างและหลากหลายมากขึ้น รวมไปถึงข้อมูล วิทยาการใหม่ ๆ จากคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยาลัยอีกด้วย

จากโครงสร้างการบริหารงานของวิทยาลัยเกษตรกรรมอุบลราชธานี มีส่วน ทำให้นักศึกษาได้รับการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระได้สะดวกและมีประสิทธิภาพ เนื่องจากมีหน่วยงานรับผิดชอบงานต่าง ๆ อย่างชัดเจน วิทยาลัยจึงสามารถตั้งงบประมาณสนับสนุน และควบคุมการปฏิบัติงานได้ นอกจากนี้ การสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชน ยังช่วยให้นักศึกษามีโอกาสฝึกงานภายนอกตามหลักสูตรในสถานประกอบที่มีความเข้าใจและผูกพันกับ นักศึกษามากขึ้น การถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์จึง เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการ ส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ

การจัดการเรียนการสอน

วิทยาลัยเกษตรกรรมอุบลราชธานีเป็นสถานศึกษาด้านวิชาชีพ จึงเน้นการศึกษาปฏิบัติในภาคสนามมากกว่าการเรียนทฤษฎีในห้องเรียน และโครงสร้างของหลักสูตรที่มีภาคปฏิบัติมากกว่าการเรียนภาคทฤษฎี ทำให้วิทยาลัยได้จัดตั้งงานฟาร์มต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการจัดระบบงานฟาร์มในการศึกษารูปแบบของธุรกิจ ให้นักศึกษาได้รับความรู้ ความสามารถและประสบการณ์การศึกษาในรายวิชาต่าง ๆ อย่างถูกต้องเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น เศรษฐกิจ และสังคม ปัจจุบันซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับที่ 6 ที่มีวัตถุประสงค์ นโยบายและเป้าหมายให้ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถปรับตัวให้เข้ากันและการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และสังคม ตลอดจนมีความสามารถในการสร้างงานและประกอบอาชีพอิสระได้

การเรียนการสอนของวิทยาลัยเกษตรกรรมอุบลราชธานี ให้นักศึกษาได้มีโอกาสเข้าฝึกปฏิบัติในฟาร์มต่าง ๆ ฝึกทักษะทางวิชาชีพ และความมั่นใจในตนเอง ให้นักศึกษา การเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระที่เน้นการปฏิบัติจริงควรมีการวางแผนประสานงานกันทุกภาควิชา ตั้งแต่การผลิตไปจนถึงการจัดจำหน่ายในทุก ๆ ภาคเรียน (สมพร เทพมา, สัมภาษณ์) ให้นักศึกษาได้เรียนรู้ระบบการดำเนินธุรกิจที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น การเรียนการสอนในภาควิชาธุรกิจเกษตร ให้นักศึกษามีโอกาสฝึกการดำเนินการด้านการตลาดในภาคปฏิบัติ ทำให้เกิดความมั่นใจ เพราะการประกอบอาชีพอิสระสามารถดำรงอยู่ได้ต้องใช้ประสบการณ์ทางด้านจัดการด้านธุรกิจเป็นสำคัญ

กิจกรรมเสริมหลักสูตร

นักศึกษาวิทยาลัยเกษตรกรรมอุบลราชธานี ทุกคนเป็นสมาชิกขององค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย ให้นักศึกษาได้มีโอกาสฝึกทักษะวิชาชีพ การทำธุรกิจ

ความมีมนุษยสัมพันธ์และการทำงานร่วมกันในวาระโอกาสต่าง ๆ เป็นประจำ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อดีตนายองค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย หน่วยอุปราชธานีที่ว่า กิจกรรมอนาคตมีประโยชน์มากในการฝึกการทำงาน การแก้ปัญหาและการหารายได้ (สร้อย ปฏิบัติ, สัมภาษณ์) เป็นที่สังเกตได้ว่านักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรม ส่วนใหญ่มีพัฒนาการทาง วุฒิภาวะ บุคลิกภาพและสังคมดีกว่านักศึกษาที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรม นักศึกษาที่ได้รับการเลื่อนชั้น ระดับสมาชิก อ.ก.ท. จะต้องมีการประกอบการโครงการหารายได้ให้เกิดผลกำไรใน จำนวนต่าง ๆ ตามระดับของสมาชิกที่ต้องการเลื่อนชั้น ทำให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ใน การประกอบอาชีพอิสระ ทั้งการวางแผนการผลิต การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยวและการจัด การด้านการตลาด ซึ่งผู้ประกอบการอาชีพอิสระในการเกษตร การวางแผนในการเพาะปลูกระยะเวลาผลผลิตเข้าสู่ตลาด รู้จักคิดหาวิธีลดต้นทุนและสร้างราคาขายให้สูง (सान แสงทอง, สัมภาษณ์) ในระดับของผู้นำ อ.ก.ท. นักศึกษาได้ศึกษาการดำเนินงานทางด้านการจัด องค์การ การเตรียมแผนงาน โดยประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ของวิทยาลัย ซึ่งวิทยาลัย เกษตรกรรมอุปราชธานีได้เปิดโอกาสให้นักศึกษาในโครงการต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ราชการของวิทยาลัยด้วยในบาง โอกาส ทำให้นักศึกษามีความรับผิดชอบและมีระเบียบวิธีคิด แบบผู้ใหญ่มากขึ้นในการทำงาน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพอิสระ

ในการจัดกิจกรรมของนักศึกษาในโครงการต่าง ๆ ในช่วงโมงกิจกรรมของ ทุกสัปดาห์ ทำให้นักศึกษาจะต้องสร้างสรรค์รูปแบบของกิจกรรมในความรับผิดชอบของ โครง การที่ตนสังกัดอยู่ เพื่อทำให้นักศึกษาจากโครงการอื่น ๆ เข้าร่วมกิจกรรมให้มากที่สุด อาจารย์ ควรให้อิสระทางความคิดแก่นักศึกษา และให้ความสนใจให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด (สร้อย ปฏิบัติ, สัมภาษณ์) ซึ่งผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการมีความเห็นว่า กิจกรรมที่นักศึกษาคิด สร้างสรรค์ขึ้นนั้นควรเน้นกิจกรรมทางวิชาการให้มากขึ้น ในรูปแบบของการสัมมนา บรรยาย หรืออภิปรายจากผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ จะช่วยให้มีนักศึกษาได้รับประโยชน์จาก กิจกรรมมากขึ้น (ธรรมชาติ คำตา, สัมภาษณ์)

โครงการเสริมประสบการณ์ต่าง ๆ เช่น โครงการหมู่บ้านเกษตรกรในวิทยาลัยเกษตรกรรม โครงการประกอบอาชีพอิสระ เป็นต้น ทำให้นักศึกษามีโอกาสฝึกประสบการณ์ ทักษะวิชาชีพได้ดี มีการสนับสนุนอย่างดีจากวิทยาลัยเกษตรกรรมอุบลราชธานี นักศึกษาจะต้องเคารพในกฎ ระเบียบ เป็นพิเศษว่านักศึกษาปกติ เพราะมีข้อผูกพันทางสถานภาพของผู้ที่ได้รับความช่วยเหลือจากวิทยาลัย ทำให้นักศึกษาได้ฝึกความมีระเบียบวินัย ในหมู่บ้านเยาวชนจะมีระบบปกครองกันเองด้วยกฎหมายของหมู่บ้านภายใต้กฎระเบียบของวิทยาลัย มีประโยชน์อย่างยิ่งต่อนักศึกษา ในด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและสถาบัน เมื่ออยู่ในหมู่บ้าน นักศึกษาต้องประกอบกิจการเพื่อหารายได้ให้เกิดผลกำไร ซึ่งวิทยาลัยควรวางแผนการดำเนินงานด้านสหกรณ์แก่นักศึกษา (สมพร เทพมา, สัมภาษณ์) ด้วยแนวนโยบายและปฏิบัติของวิทยาลัยเกษตรกรรมอุบลราชธานีดังนี้ ซึ่งทำให้สภาพการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระสามารถตอบสนองต่อนโยบายของกรมอาชีวศึกษาในชั้นนี้ได้

ความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้ประกอบอาชีพอิสระ ผู้สำเร็จการศึกษาที่ประกอบอาชีพอิสระ อาจารย์และนักศึกษาต่อกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณสมบัติผู้ประกอบอาชีพอิสระ

ความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สาขาเกษตรกรรม พุทธศักราช 2527 ของผู้บริหาร ผู้ประกอบอาชีพอิสระ และผู้สำเร็จการศึกษาที่ประกอบอาชีพอิสระ เห็นว่า คุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพอิสระที่กรมอาชีวศึกษากำหนดทั้ง 9 ด้าน คือ ความมีวินัยในตนเอง ความเอาใจจริงเอาใจ และอดทน ความมานะพยายาม ความรักชอบงาน ความมีสำนึกในเชิงธุรกิจ ความมีจิตใจอยากเป็นผู้ชนะ ความซื่อสัตย์สุจริต และความมีมนุษยสัมพันธ์ มีความเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรพล เพิ่มผล (2532 : 44) พบว่า คุณลักษณะของผู้ประกอบการต้องมีคุณลักษณะ คือ ความกล้าเสี่ยงอย่างสมเหตุผล ลักษณะคิดค้นประดิษฐ์ โอกาสทางธุรกิจ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อในอิทธิพล จากการควบคุมภายในเหตุผลทางเศรษฐกิจ และความเป็นผู้นำ และเมื่อพิจารณาจากงานวิจัยของ สมบัติ พัฒนา (2528 : 3) ว่า นักศึกษา

ตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพ จะพิจารณาถึงความต้องการ ความสนใจ ความถนัด ความรู้ และความสามารถ ดังนั้นการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ สำหรับนักศึกษาควรจะมุ่งสร้างความรักงาน และมีทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพเกษตร ซึ่งบทบาทสำคัญอยู่ที่อาจารย์ ผู้สอนมากกว่าเอกสารหลักสูตร

ความคิดเห็นของอาจารย์ต่อสภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ เห็นว่า วิทยาลัยจัดกิจกรรมได้พอสมควรในทุก ๆ ด้านโดยระบุว่า วิทยาลัยได้จัดกิจกรรมส่งเสริมความมีจิตใจอยากเป็นผู้ชนะ มากกว่ากิจกรรมรวมอื่น ๆ ตรงกับแนวความคิดของ ชุมปีเตอร์ (Schumpeter 1975 : 47) นักเศรษฐศาสตร์ชาวออสเตรีย ที่ว่า ผู้ประกอบการจะต้องมีคุณสมบัติในการคิดค้นประดิษฐ์ จึงจะสามารถแข่งขันกับคู่แข่งรายอื่น ๆ ได้ ดังนั้นนักศึกษาจะต้องมีความมุ่งมั่นในการประกอบอาชีพ มีเป้าหมายความตั้งใจที่แน่นอนเพราะ ธุรกิจจะมีการแข่งขันสูง (เขาวมาลัย เงินทอง, สัมภาษณ์) อย่างไรก็ตาม ในการฝึกประสบการณ์เพื่อสร้างความมีจิตใจอยากเป็นผู้ชนะ เป็นเสมือนดาบสองคม (วรวัช รัตนวัน, สัมภาษณ์) เพราะนักศึกษาต้องการเป็นผู้ชนะโดยไม่คำนึงถึงวิธีการ ย่อมจะเป็นผลเสียต่อทั้งตัวนักศึกษาและส่วนรวม จึงควรมีการคำนึงถึงความสำคัญของความซื่อสัตย์ และจริยธรรมควบคู่ไปด้วย

ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาต่อสภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระในด้านความรู้รอบรู้รอบ ที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันคือ วิทยาลัยไม่ได้เชิญวิทยากรภายนอกมาบรรยายให้ความรู้แก่นักศึกษามากนัก ซึ่งหัวหน้างานหลักสูตรและการสอนได้เสนอให้วิทยาลัยควรจัดกิจกรรมในลักษณะของการเชิญผู้ประกอบการที่ประสบผลสำเร็จมาบรรยายให้ความรู้แก่นักศึกษา (วรวัช รัตนวัน, สัมภาษณ์) เพื่อทำให้นักศึกษามีโลกทัศน์มากขึ้น และมีแรงจูงใจที่จะประกอบอาชีพอิสระเมื่อสำเร็จการศึกษา ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาไม่ตรงกันในประเด็นการให้นักศึกษามีส่วนร่วมในงานวิจัยค้นคว้าของวิทยาลัย นักศึกษามีความคิดเห็นว่าตนมีโอกาสเข้าร่วมน้อย ในขณะที่อาจารย์เห็นว่านักศึกษา

มีโอกาสเข้าร่วมมาก เป็นเพราะลักษณะงานวิจัยทางการเกษตร มักจะแบ่งเป็นภาคสนาม และในห้องค้นคว้าหรือวิเคราะห์ข้อมูล อาจารย์มักจะให้นักศึกษาเข้ามีส่วนร่วมในส่วนของ การปฏิบัติงานในภาคสนาม ในการเตรียมพื้นที่หรือดูแลรักษา มากกว่าการให้โอกาสเข้าร่วม ในขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการคำนวณซึ่งอาจารย์อาจจะมีความคิดเห็นว่า เป็นเรื่องยากสำหรับนักศึกษา

ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อสภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ ในด้านความมีวินัยในตนเอง ที่วิทยาลัยจะทำได้เหมาะสมที่สุดคือ การจัดให้มีการอบรมให้นักศึกษามีระเบียบวินัยหน้าเสาธงตอนเช้า ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของอาจารย์ที่เห็นว่า วิทยาลัยจัดกิจกรรมนี้สม่ำเสมอ เป็นไปตามความคิดเห็นของผู้บริหารและผู้สำเร็จการศึกษาที่ ประกอบอาชีพอิสระ ที่เชื่อว่าคุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพอิสระที่ควรส่งเสริมให้แก่นักศึกษามากที่สุด คือ ความมีวินัยในตนเอง ซึ่งตรงกับงานความคิดเห็นของ Gunnar Myrdal 1968 : 1215) ที่เชื่อว่า การประกอบอาชีพอิสระเป็นการปลูกฝังประชาธิปไตยในแง่ให้บุคคลมีการปกครองตนเอง ในขณะที่เดียวกันอาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นตรงกันว่า วิทยาลัยให้โอกาสน้อยกับองค์การเกษตรกรในนักศึกษาในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของวิทยาลัย (ตารางที่ 6) ดังนั้นวิทยาลัยควรพัฒนาบทบาทในด้านการปกครองตนเอง ของนักศึกษาให้มากขึ้น ในลักษณะเดียวกันกับโครงการหมู่บ้านเกษตรกรในวิทยาลัยเกษตรที่ นักศึกษามีการจัดรูปแบบการปกครองกันเอง แม้ในหลักการจะอยู่ภายใต้กฎระเบียบของวิทยาลัย แต่ในรายละเอียดข้อปฏิบัติ นักศึกษาเป็นผู้กำหนดขึ้นมาเอง ซึ่งนักศึกษาอาจให้ความร่วมมือมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม วิทยาลัยเกษตรกรรมอุบลราชธานี ได้เปิดโอกาสให้อิสระทางความคิดเห็นแก่นักศึกษาในการสร้างสรรค์กิจกรรมเพื่อแสดงออกในวาระต่าง ๆ อีกทั้งการแข่งขันในการทำโครงสร้างเพื่อหารายได้ หรือการเป็นตัวแทนของวิทยาลัยในการแข่งขันทักษะ อ.ก.ท. ก็ช่วยทำให้นักศึกษาต้องมีความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเอง ให้มีความ

โดดเด่นกว่าสมาชิกคนอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน

เมื่อพิจารณาจากการให้ความสำคัญของคุณสมบัติผู้ประกอบอาชีพอิสระ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อความมีวินัยในตนเองเป็นอันดับแรก ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของนักศึกษาที่ว่า วิทยาลัยจัดกิจกรรมและความเอาใจจริงเอาใจ ออกหน้า อาจเป็นเพราะเหตุนี้จึงทำให้นักศึกษารู้สึกว่ากิจกรรมของวิทยาลัยมุ่งให้ทำงานหลักอย่างเดียว จนขาดกิจกรรมทางวิชาการหรือการส่งเสริมทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ ซึ่งก็จะสอดคล้องกับความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาที่เห็นว่า วิทยาลัยจัดกิจกรรมส่งเสริมความริ่อกงาน ชยันเอาใจใส่และรอบรู้รอบน้อยนับเป็นอันดับสุดท้าย

ข้อเสนอแนะ

1. เนื่องจากการวาง โครงสร้างของหลักสูตร มีความยืดหยุ่นทำให้สถานศึกษาสามารถจัดวิชาเลือกที่เหมาะสมกับท้องถิ่น ในสภาพปัจจุบัน ผู้พิจารณารายวิชาเลือกคือ หัวหน้างานหลักสูตรและการสอนเพียงผู้เดียว สถานศึกษาควรศึกษาควรให้ความสำคัญต่อการพิจารณาจัดสรรวิชาเลือกในลักษณะของคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหลักสูตรและการสอน หัวหน้าคณะวิชา และคณะกรรมการที่ปรึกษาของวิทยาลัยซึ่งเป็นภาคเอกชน จะทำให้หลักสูตรสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของสังคม ทำให้เชื่อต่อการประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษาที่จะเข้าไปอยู่ในวงจรธุรกิจมากขึ้น
2. ในการเรียนภาคปฏิบัติของแต่ละวิชา ในแต่ละภาคเรียน ควรจะต้องมีการวางแผนประสานงานกันในแต่ละวิชา เพื่อให้สามารถนำผลผลิตที่ได้ในวิชาหนึ่ง ไปเป็นวัตถุดิบในการเรียนภาคปฏิบัติอีกวิชาหนึ่ง ได้ เช่น ผลผลิตจากวิชาการเลี้ยงไก่เนื้อ ถูกส่ง ไปเป็นวัตถุดิบในการเรียนภาคปฏิบัติของวิชาการแปรรูปผลิตภัณฑ์ หรือการถนอมอาหาร ผลผลิตจากการเรียนวิชาพืชไร่ เช่น ต้นข้าวโพดหลังการเก็บเกี่ยว ถูกส่ง ไปเป็นวัตถุดิบในการทดลองภาคปฏิบัติของวิชา โภชนาศาสตร์ ซึ่งนอกจากเป็นการประหยัดงบประมาณแล้ว ยังทำให้นักศึกษาได้รู้จักวิธีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในฟาร์มให้เกิดประโยชน์ทางด้านธุรกิจมากขึ้นอีกด้วย

3. จากผลการวิจัยพบว่า คุณสมบัติผู้ประกอบการอาชีพอิสระ ที่ผู้บริหารต้องการเน้น และความคิดเห็นของอาจารย์ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ ยังไม่สอดคล้องกัน ดังนั้นเพื่อให้นโยบายการบริหารงาน วัตถุประสงค์ของหลักสูตรและแนวปฏิบัติการจัดการศึกษาเป็นไปในแนวทางเดียวกัน วิทยาลัยควรจัดให้มีการประชุมสัมมนา สำหรับผู้บริหารและอาจารย์เพื่อกำหนดเป้าหมายในการจัดการศึกษา และแนวปฏิบัติเพื่อไปสู่เป้าหมายนั้น ให้มีความสอดคล้องกันตามนโยบายการบริหารงานและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

4. ความคิดเห็นของนักศึกษาในเรื่อง มีโอกาสน้อยที่มีส่วนร่วมในการวิจัยค้นคว้าของวิทยาลัยนั้น วิทยาลัยควรให้บทบาทของนักศึกษาในการศึกษาวิจัยค้นคว้าของวิทยาลัย ในขั้นตอนของการวิเคราะห์ผลการวิจัยให้มากขึ้นกว่าบทบาททางด้านเป็นแรงงานในภาคสนาม เพื่อเก็บข้อมูลเท่านั้น อาจารย์จะต้องให้ความรู้ในเรื่องทฤษฎีหรือหลักการในการวิจัยเรื่องนั้น ๆ เป็นภาพรวมให้นักศึกษาเข้าใจในงานที่ตนกำลังมีส่วนร่วมก่อนด้วย เมื่อมีการวิเคราะห์ข้อมูล อาจารย์ควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เรียนรู้ในวิธีการวิเคราะห์หรือแปลผล โดยอาจารย์สามารถจะควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด ทำให้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นไปอย่างถูกต้องได้เช่นเดียวกัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย